

Julkisen sanan neuvosto 2015

Vuosikertomus

Julkisen
sanan
neuvosto

PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

RISTO UIMONEN

Journalistisen etiikan tarve kasvaa

Lopetin kuusivuotisen pestini JSN:ssä 21.12. 2015. Puheenjohtajan vaihdos on hyvä syy arvioida neuvoston toimintaa ja asemaa journalistisen etiikan vaalijana tänä aikana, jolloin media ja journalismi ovat jatkuvan muutoksen kourissa.

Kun tulin JSN:n johtoon 2010, median itsesääntelyelin oli ajautunut pahaan kriisiin. Edeltäjäni Pekka Hyvärinen oli eronnut tehtävästä yllättäen joulukuussa 2009, kun oli tajunnut, ettei neuvoston enemmistö anna langettavaa päätöstä Yleisradiolle Matti Vanhasta koskeneen Silminnäkiä-ohjelman ”lautakasajutusta”. Myös yksi yleisön edustaja erosi protestiksi JSN:stä. Hyvärisen eron dramatiikkaa lisäsi se, että hän oli jo kolmas puheenjohtaja, joka jätti tehtävän kesken.

JSN:n 10.12.2009 antama vapauttava päätös ja Hyvärisen ero horjuttivat vakavasti luottamusta median itsesääntelyä kohtaan. Akateemisen kritiikin huippua edusti tohtori Sakari Huovinen, joka esitti Viesintäoikeuden vuosikirjassa 2009 median yhteisen itsesääntelyn korvaamista toimituskohtaisella regulaatiolla. Mikä pahinta, myös joissakin pääkirjoituksissa ja päätoimittajien kommentteissa ilmaistiin ”lautakasapäätöksen” jälkeen avoin huoli JSN:n suunnasta.

Luottamusta horjutti se, että JSN hyväksyi yhden nimettömän lähteen todistusvoiman riittäväksi Ylen jutussa. Kuuluin itsekin kriitikkopäätoimittajiin, kun olin todennut julkisesti, ettei Ylen juttu ollut valmis ulosajettavaksi. Näytölle olisi pitänyt hankkia enemmän todistusvoimaa.

Risto Uimonen. Kuvan otti Aino-Kaarina Kivistö.

JSN:N HALLITUS JA KANNATUSYHDISTYS reagoivat kriisiin määrätietoisesti ja valitsivat nopeasti uuden puheenjohtajan. Tämä rauhoitti mieliä. Tosin joissakin kommentaissa kritisoitiin sitä, että pukki valittiin kaalimaan vartijaksi. Toimittaja-taustaisen puheenjohtajan epäiltiin olevan liian lepu journalistisen etiikan valvojana.

Kohu laantui yllättävän nopeasti myös kahdesta muusta syystä. Toinen niistä oli langettava päätös, jonka JSN antoi Iltalehdelle 31.3.2010 entisen kansanedustajan Tony Halmeen itsemurhaa käsitelleestä kolumnista. Siitä tuli neuvostolle yli sata kantelua, joka on yhä ylivoimainen yhtä juttua koskeva ennätys. JSN totesi äänin 10–1, että kolumnin jotkut sanavalinnat eivät ole hyvän journalistisen tavan mukaisia. JSN muutti samalla aiempaa linjaansa toteamalla, että kuolteleella henkilöläkin voi olla kunnia.

Toinen uskottavuutta palauttanut syy olivat monet muutokset, joita Journalistin ohjeisiin tehtiin avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisäämiseksi. Ne tulivat voimaan 1.1.2011 ja osoittivat, että JSN vastasi kritiikkiin arvioimalla kriittisesti toimintaansa ja journalistisen etiikan roolia. Muun muassa lähteen käytön ohjeita täsmennettiin vahingosta viisastuneena.

LUOTTAMUKSEN PALAUTUMISESTA SAATIIN NÄYTTÖ, kun yleisöjäsenten avoimiin paikkoihin loppuvuonna 2010 tuli noin 750 hakemusta eri puolilta Suomea. Myös kantelumäärien jatkuva kasvu kertoo samaa. Vuosittain neuvostolle tulleiden kantelujen määrä lähes kaksinkertaistui 2010–2015.

Oikeusministeriö jatkoi puolestaan kriisistä huolimatta JSN:n toiminnan rahoitusta, ja oikeusministeri Anna-Maja Henriksson vakuutti Pohjoismaiden julkisen sanan neuvostojen kokouksessa Helsingissä 2012, ettei valtiovallalla ollut tarvetta puuttua median itsesääntelyjärjestelmään. Median sisäinen kritiikkikin vaimeni ajan mittaan, eikä Suomessa nähty mediayhtiöiden eroja JSN-järjestelmästä, kuten joissakin maissa on tapahtunut.

JSN:n sisäiset vahvuudet vaikuttavat myös sen uskottavuuteen. Neuvoston jäseniksi hakeutuu kokeneita journalisteja, jotka ovat aidosti kiinnostuneita median etiikasta ja yleisön luottamuksen säilyttämisestä tiedotusvälineitä kohtaan. Myös yleisön edustajien asiantuntemus, osaamistaso ja motivaatio ovat vaikuttaneet JSN:n uskottavuuteen. Liioin ei sovi unohtaa JSN:n toimiston henkilöstön asiantuntemusta päätösten valmistelussa ja esittelyssä neuvostolle.

JSN:n kokouksissa on käyty syvälle luotaavia ja kiihkottomia keskusteluja. Tämä on taannut sen, että neuvoston päätöksiä on harkittu huolellisesti eri puolilta. Neuvosto äänesti suhteellisen harvoin kuuden vuoden aikana, vaikka yksimielisyys ei olekaan mikään tavoite tai itseisarvo. Kylmä tosiasia on kuitenkin, että toistuvat tiukat äänestykset tärkeissä linjauksissa antaisivat neuvostosta linjattoman kuvan ulospäin.

JATKUVASTA UUDISTUMISESTA TULI JSN:lle vakiintunut toimintalinja. Itsesääntelyjärjestelmää pitää arvioida koko ajan kriittisesti muuttuvassa toimintaympäristössä. JSN reagoi ripeästi uusiin eettisiin ongelmiin, ja siitä tuli muutamien linjaustensa takia suunnannäyttävä Euroopassa. Meitä on pyydetty toistuvasti esittelemään ratkaisujamme ja uudistuksiamme AIPCE:ssa, Euroopan julkisen sanan neuvostojen epävirallisen yhteistoimintajärjestön vuosikokouksissa.

Median itsesääntelyn ongelmat ovat yllättävän samanlaisia maasta toiseen. Ratkaisut ongelmiin muistuttavat myös usein toisiaan kulttuurieroista huolimatta. JSN on ollut itse asiassa perustamisestaan lähtien hyvin ajassa kiinni – jopa aikaansa edellä. Suomalaiseen median itsesääntelyjärjestelmäänhan ovat kuuluneet alusta eli vuodesta 1968 lähtien lehdet, radio, televisio ja uutistoimistot sekä myöhemmin myös niiden nettipalvelut. Monissa maissa on omat neuvostot printtimedialle ja sähköisille välineille, vaikka vanha jako on menettänyt merkityksensä teknologisen kehityksen takia.

Lehtitaloista on tullut monikanavayhtiöitä, jotka omistavat radio- ja tv-kanavia sekä tekevät sähköisiä julkaisuja verkkoon kellon ympäri. Näissä oloissa on loogista, että kaikkien toimitusten toimintaa ohjataan ja arvioidaan samoilla eettisillä ohjeilla. Suomi on ollut tässä edelläkävijä.

JSN:N TOIMINTAEDELLYTYKSET VAHVISTUIVAT vuoden 2016 alussa, kun Elin Grundström aloitti neuvoston ensimmäisenä päätoimisena puheenjohtajana. Ratkaisu oli JSN:n taustayhteisöiltä ja medialaloilta vaikeina aikoina merkittävä lisäpanostus itsesääntelyjärjestelmään. Mediatyhtiöt osoittivat olevansa yhä aidosti kiinnostuneita vapaaehtoisuuteen perustuvasta itsesääntelystä.

Median muuttuessa voi joskus näyttää siltä, että toimitukset viittaavat kintaalla Journalistin ohjeille. Laiminlyönnit ja virheet johtuvat kuitenkin yleensä muista syistä kuin siitä, ettei journalistisesta etiikasta välitetä.

Journalismin eettisen sääntelyn tarve vain kasvaa, kun median muutosvauhti kiihtyy. Kaikki mediatyhtiöt ja toimitukset eivät ehdi pohtia ja arvioida uudistuksiaan ja kehityshankkeitaan kestävien journalististen periaatteiden näkökulmasta. Ei, vaikka media voi säilyttää yleisön luottamuksen vain toimiessaan uskottavasti ja läpinäkyvästi.

Juuri sen takia on hyvä, että käytettävissä on journalismin etiikasta kiinnostuneiden ja median toimintatavat hyvin tuntevien journalistien ja yleisön edustajien muodostama asiantuntijaelin, joka pysähtyy arvioimaan rauhassa syntyjä syviä. Journalismin etiikkaa tarvitaan niin kauan kuin on tiedotusvälineitä, joiden toiminta perustuu yleisön luottamukseen. Ellei media valvo itseään uskottavasti, sen tilalle tulee lakisääteinen itsesääntely.

JULKISEN SANAN NEUVOSTO 2015

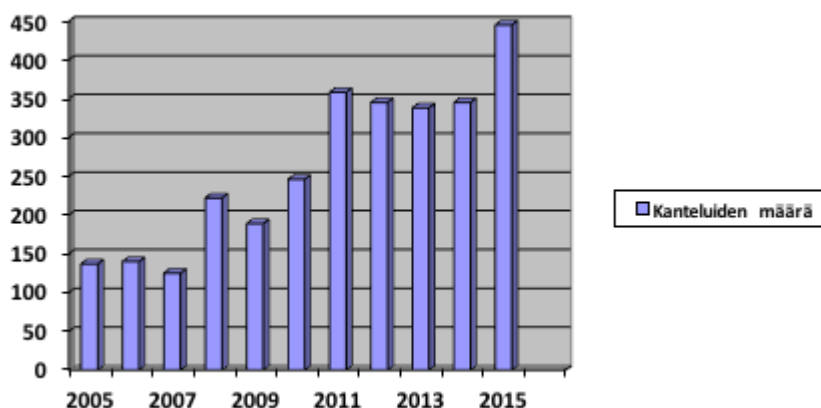
Kanteluiden määrä kasvoi ennätyslukemaan

Kanteluiden määrän kasvu jatkui edelleen vuonna 2015. Neuvostolle tehtiin yhteensä 445 kantelua, joka on suurin määrä neuvoston olemassaolon aikana. Sihteerit esikarsivat 66 kantelua, jotka eivät kohdistuneet neuvoston toimivallan piirissä oleviin viestimiin tai journalistiseen sisältöön. 4 kantelijaa perui kantelunsa.

Puheenjohtaja otti sihteereiden valmistelusta neuvoston käsittelyyn 104 kantelua ja karsi 258. Päätöksistä 33 perustui vuonna 2014 tehtyihin kanteluihin.

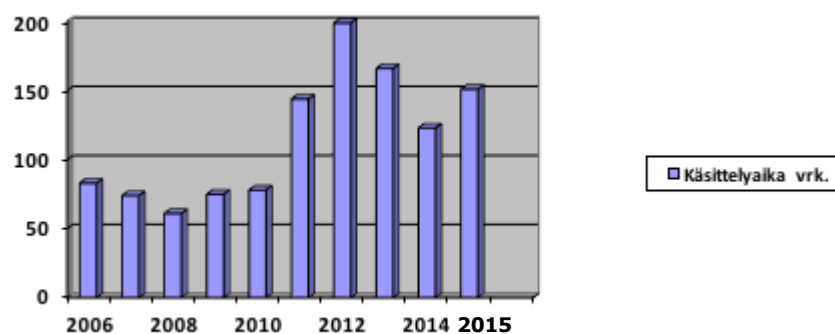
Puheenjohtajan karsintapäätökset johtuivat esimerkiksi siitä, että kantelulle ei löytynyt perustaa Journalistin ohjeista, kantelun materiaali oli puutteellinen, kantelijalle ei ollut lupaa kantelun tekemiseen asianomistajalta tai se, että kantelija ei ollut pyytänyt mediaa korjaamaan huomaamaansa virhettä tai julkaisemaan omaa kannanottoaan.

Neuvosto kokoontui vuonna 2015 11 kertaa ja teki yhteensä 86 päätöstä. Niistä yksi oli puheenjohtajan itsenäisesti tekemä ratkaisu, eli puheenjohtajapäätös.

Kanteluiden käsittelyaika piteni

Vuosikymmenen alusta asti kohonnut kanteluiden käsittelyaika piteni edellisvuotisesta 28 vuorokaudesta 151 vuorokauteen. Vuonna 2015 tehdyistä päätöksistä 33 perustui vuoden 2014 puolella tehtyihin kanteluihin.

Uudelleen käsittely

Kantelijat pyysivät uudelleen käsittelyä 28 kantelun karsintaan. Niistä tehtiin päätökset UKP-ryhmässä, johon kuuluivat neuvoston 1. varapuheenjohtaja **Heikki Vento**, 2. varapuheenjohtaja **Jyrki Huotari** ja yleisön edustaja, 3. varapuheenjohtaja **Heli Kärkkäinen**, jonka varajäsenenä oli **Veera Ristikartano**. Vuonna 2015 UKP-ryhmä ei hyväksynyt yhtään uudelleen käsittelypyyntöä.

Korkea uudelleen käsittelykynnys johtuu perussopimuksesta, jonka mukaan kantelu otetaan uudelleen käsittelyyn vain, jos karsinta perustuu ilmeiseen virheeseen. Yleisin uudelleen käsittelypyynnön perustelu oli sama kuin varsinaisessa kantelussa.

Uimosen viimeinen kausi

Neuvoston puheenjohtajan **Risto Uimosen** toinen ja samalla perussopimuksen mukaan viimeinen kolmivuotiskausi päättyi vuoden 2015 lopussa.

Neuvoston 1. varapuheenjohtajaksi valittiin toimittaja **Heikki Vento**, 2. varapuheenjohtajaksi valittiin toimituspäällikkö **Jyrki Huotari** ja 3. varapuheenjohtajaksi yleisön edustaja maatalan emäntä **Heli Kärkkäinen**.

Uusina yleisön edustajina aloittivat HTM **Venla Mäntysalo** Vaasasta ja FT **Heikki Kuutti** Jyväskylästä. Heidän henkilökohtaisina varajäseninään aloittivat valtiis. **Maria-Kaisa Aula** (Mäntysalo) ja FM, OTM **Niklas Vainio** (Kuutti).

Julkisen sanan neuvoston kannatusyhdistyksen valitsemina aloittivat helsinkiläiset toimittaja **Pirjo Auvinen** (Yleisradio) ja hänen varajäsenekseen valittu toimittaja **Aapo Parviainen** (Yleisradio). Sanomalehtien liiton edustajana aloitti päätoimittaja **Hannu Helineva** Kouvolaasta ja hänen varajäseninään päätoimittaja **Katariina Anttila** Haapavedeltä.

Päätoimittaja **Kalle Heiskasen** ja hänen varajäsenensä uutispäällikkö **Veikko Valtosen** kausi päättyi neuvostossa vuoden lopussa.

Uusi yleisön edustaja kaudelle 2016 – 2018

Yleisön edustajana neuvostossa toimineen maatalan emäntä **Heli Kärkkäisen** ja hänen varajäsenensä, erikoisuunnittelija **Veera Ristikartanon**, kausi päättyi vuoden 2015 lopussa. Neuvosto valitsi marraskuussa avoimen haun perusteella hänen tilalleen uuden yleisön edustajan ja hänen henkilökohtaisen varajäsenensä kaudelle 2016–2018. Varsinaiseksi jäseneksi valittiin OTL, pääsihteeri **Paula Paloranta** Helsingistä. Hänen henkilökohtaiseksi varajäsenekseen valittiin FT, KTM **Arja Lerssi-Lahdenvesi** Helsingistä. Neuvoston yleisöjäsenen avoimeen hakuun osallistui 23 henkilöä.

Haastatteluihin kutsuttiin neljä hakijaa ja haastatteluihin osallistuivat neuvoston puheenjohtaja, Ja varapuheenjohtajat ja sihteerit.

Neuvoston jäsenet vuonna 2015

JSN:N PUHEENJOHTAJA:

Risto Uimonen, Espoo (2010–2015)

MEDIAN EDUSTAJAT:

Pirjo Auvinen, toimittaja, YLE Uutiset, Helsinki (2015–2017)

Varajäsen Aapo Parviainen, toimittaja, YLE Uutiset

Kalle Heiskanen, päätoimittaja, eläkkeellä, Helsinki (2013–2015)

Varajäsen Veikko Valtonen, uutispäällikkö, Lännen Media, Rusko

Hannu Helineva, päätoimittaja, Vartti Kouvola, Iitti (2015–2017)

Varajäsen Katariina Anttila, päätoimittaja, Haapavesi-lehti

Jyrki Huotari, toimituspäällikkö, MTV, Helsinki. (2014–2016)

2. varapuheenjohtaja

Varajäsen Liina Matveinen, toimitusjohtaja-päätoimittaja, Joensuu

Ulla Järvi, pääsihteeri, Suomen tiedetoimittajat, Salo (2014–2016)

Varajäsen Jussi Lankinen, toimittaja, STT, Helsinki

Pasi Kivioja, toimittaja, yrittäjä, Kerava (2014–2016)

Varajäsen Riikka Kaihovaara, toimittaja, Yle, Helsinki

Heikki Valkama, päätoimittaja, Image, Helsinki (2014–2016)

Varajäsen Seppo Määttänen, päätoimittaja, Helsinki

Heikki Vento, toimittaja, Suomen Kuvalehti, Helsinki. (2013–2015)

1. Varapuheenjohtaja.

Varajäsen Salla Vuorikoski, toimittaja, MTV3, Helsinki

YLEISÖN EDUSTAJAT:

Anssi Järvinen, luova johtaja, Helsinki (2014–2016)

Varajäsen Marko Forss, ylikonstaapeli, Helsinki

Riitta Kalliokoski, FM, yrittäjä, Hämeenkyrö (2014–2016)

Varajäsen LT, erikoislääkäri Eeva Ruotsalainen, Helsinki

Heikki Kuutti, FT, Jyväskylä (2015–2017)

Varajäsen Niklas Vainio, FM, OM, Helsinki

Heli Kärkkäinen, emäntä, KTM, Pielavesi. (2013–2015)

3. Varapuheenjohtaja.

Varajäsen Veera Ristikartano, erikoissuunnittelija, FM, Helsinki

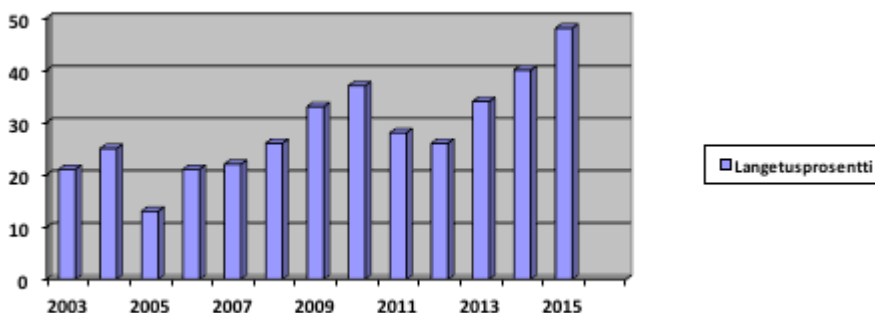
Venla Mäntysalo, HTM, Vaasa (2015–2017)

Varajäsen Maria Kaisa Aula, valt. lis., Viitasaari

Uudistunut neuvosto vuoden ensimmäisessä kokouksessa. Edessä Venla Mäntysalo, Ulla Järvi ja Pirjo Auvinen. Keskellä Heli Kärkkäinen, Pasi Kivioja, Risto Uimonen, Riitta Kalliokoski, Heikki Vento ja Hannu Helineva. Ylhäällä Heikki Valkama, Jyrki Huotari, Heikki Kuutti, Kalle Heiskanen ja Anssi Järvinen. Kuvan otti Ilkka Vanttinen.

Ennätysmäärä langettavia

Neuvosto teki vuonna 2015 45 vapauttavaa ja 41 langettavaa päätöstä. Langetusprosentti oli 48.

Neuvoston päätökset jakaantuivat seuraavasti

	V	L	Yhteensä
Sanoma- ja paikallislehdet	29	23	52
Aikakauslehdet	7	10	17
Yleisradio	7	5	12
MTV-konserni	1		1
Nelonen Media			
Kaupalliset radiot		2	2
Muut perussopimukseen sitoutuneet tiedotusvälineet	1	1	2

Julkisen sanan neuvosto käytti vuonna 2015 ensimmäistä kertaa langettavassa päätöksessään niin sanottua vakavaa huomautusta. Se voidaan antaa törkeästä rikkomuksesta tai piittaamattomuudesta. Vakava huomautus hyväksyttiin neuvoston perussopimukseen ns. kolmanneksi kategoriaksi vuoden 2014 alusta vapauttavan ja ns. tavallisen langettavan lisäksi.

Vakavan huomautuksen sai Radio Rock 29.1.2015 lähetetystä ohjelmasta, jossa käsiteltiin vauvan kuolemaa hinkuyskään. Juontaja antoi täysin väärän kuvan vanhempien osuudesta kuolemaan. Kanava levitti virheellisiä tietoja, vaikka sen olisi ollut helppo tarkistaa, mitä todellisuudessa oli tapahtunut. Lisäksi Radio Rock laiminlöi Journalistin ohjeiden hienotunteisuusvaatimuksen. Neuvosto piti sitä erityisen raskauttavana, koska kyse oli vauvan kuolemasta ja sen käyttämisestä lyömäaseena omien mielipiteiden vahvistamisessa. Juontajan suorasukaiset päätelmät ja alatyyliset ilmaukset vielä korostivat epäasiallista vaikutelmaa.

Sananvapauden päivänä puhuttiin trollauksesta

Neuvosto järjesti yhdessä Päätoimittajayhdistyksen kanssa sananvapauden päivän viikolla 5.5.2015 Helsingin yliopistolla julkisen keskustelutilaisuuden. Keskustelun teemana oli ”Miten journalistit voivat torjua trollauksen ja välttää joutumasta kybersodan uhreiksi?”

Tilaisuuden avasivat puheenjohtaja **Risto Uimonen**, JSN ja PTY:n puheenjohtaja, päätoimittaja **Arno Aho** ja JSN:n varajäsen **Marko Forss** Helsingin poliisista, osastopäällikkö **Jouni Mölsä** ulkoministeriöstä, päätoimittaja **Kaius Niemi** Sanoma Oy:stä. Moderaattorina toimi vastaava päätoimittaja **Merja Ylä-Anttila** MTV3:sta.

Paneeliin osallistuivat alustajien lisäksi nettipoliisi ja JSN:n varajäsen **Marko Forss** Helsingin poliisista, osastopäällikkö **Jouni Mölsä** ulkoministeriöstä, päätoimittaja **Kaius Niemi** Sanoma Oy:stä. Moderaattorina toimi vastaava päätoimittaja **Merja Ylä-Anttila** MTV3:sta.

Tilaisuuteen osallistui reilut sata henkilöä, joiden koollekutsumiseen kokeiltiin ensimmäisen kerran tapahtuman julkaisemista [Facebookissa](#).

Sananvapauspäivän keskustelua johti Merja Ylä-Anttila. Paneelissa olivat mukana Jouni Mölsä, Mika Mäkeläinen, Saara Jantunen, Marko Forss ja Kaius Niemi. Kuvan otti Krista Turunen.

Lausuma journalistisen ja kaupallisen aineiston erottamisesta toisistaan

Julkisen sanan neuvosto hyväksyi kokouksessaan 20. toukokuuta suosituksen journalistisen ja kaupallisen aineiston erottamiseksi toisistaan. Neuvosto esimerkiksi suosittelee, että tiedotusvälineet luopuisivat epämääräisistä ilmaisuista kuten ”yhteistyökumppanin sisältö”, ”kumppaniblogi”, ”sponsoroitua sisältöä” ”yhteis-

työssä” ja ryhtyisivät käyttämään termiä ”kaupallinen yhteistyö” yhdessä mainostajan tai tuotemerkin kanssa.

”Neuvosto suosittaa, että myös sanomalehdet ryhtyisivät käyttämän johdonmukaisuuden nimissä sanan ”ilmoitus” sijaan termiä ”mainos”. Yleisö ymmärtää sen yksiselitteisesti eikä sillä ole sivumerkityksiä”, puheenjohtaja Risto Uimonen sanoo.

Jo aiemmin aikakauslehdet ovat ryhtyneet käyttämään mainosta ilmoituksen sijaan.

Suosituksen laatiminen tuli ajankohtaiseksi verkkomailman vuoksi. Journalistien ohjeet edellyttävät, että tiedotusvälineet erottavat selkeästi toisistaan ilmoitukset ja toimituksellisen aineiston sekä torjuvat piilomainonnan. Ohjekohdan tulkinassa on esiintynyt horjuntaa, kun mediassa on ryhdytty käyttämään kaupallisesta aineistosta ilmaisia ja termejä, jotka eivät avaudu riittävän selkeästi. Tällainen epäjohdonmukainen käytäntö voi horjuttaa yleisön luottamusta viestimiin.

Mainonnan merkintää pohtivassa työryhmän yhteiskuvaan pääsivät Jenni Kähkönen, Marja Aarnipuro, Heikki Valkama, Velimatti Honkanen, Jyrki Huotari, Anssi Järvinen, Arno Ahosniemi, Pekka Mervola, Risto Uimonen. Kari Kivelä ja Kaius Niemi. Kuvan otti Ilkka Vääntinen.

JSN nimitti keväällä laajapohjaisen työryhmän pohtimaan ongelmaa. Siihen kuuluivat puheenjohtaja Risto Uimosen lisäksi Avun päätoimittaja **Marja Aarnipuro** A-lehdistä, Päätoimittajayhdistyksen puheenjohtaja, Kauppalehden päätoimittaja **Arno Ahosniemi** Alma Mediasta, Tekniikan maailman päätoimittaja **Velimatti Honkanen** Otavamediasta, toimituspäällikkö **Jyrki Huotari** MTV:sta, julkaisujohtaja **Eeva-Helena Jokitaipale** Aller Media Finlandista, Iltalehden vastaava päätoimittaja ja kustantaja **Kari Kivelä** Alma Mediasta, edunvalvontapäällikkö **Jenni Kähkönen** Radiomediasta, Paikallislehtien päätoimittajayhdistyksen puheenjohtaja, Itä-Hämeen päätoimittaja **Jari Niemi** Mediatalo Esasta, Helsingin

Sanomain vastaava päätoimittaja **Kaius Niemi** Sanoma Oy:stä, Keski-suomalaisen vastaava päätoimittaja **Pekka Mervola** Keski-suomalainen-konsernista sekä Aika-kauslehtien päätoimittajayhdistyksen puheenjohtaja, Imagen päätoimittaja **Heikki Valkama** A-lehdistä.

Työryhmä teki ehdotuksensa suosituksesta neuvostolle, joka päätti siitä toukokuun kokouksessaan 20. toukokuuta.

”Mitä useampi väline käyttää johdonmukaisesti samoja ilmaisuja, sitä nopeammin yleisö oppii termien merkityksen. Neuvosto esittää myös, että tiedotusvälineet julkaisevat omilla nettisivuillaan helposti erottuvalla paikalla käyttämiensä termien selitykset”, sanotaan neuvoston suosituksessa.

Lausuma medialle mainonnan merkitsemisestä 2015

Rekommendation för att möjliggöra differentiering mellan journalistiskt och kommersiellt material

Neuvosto otti kantaa sananvapauden rajoittamiseen

Julkisen sanan neuvosto otti marraskuun kokouksessaan kantaa Postin antamaan varoitukseen pohjoisen alueensa pääluottamusmiehelle. JSN:n mielestä varoitus oli sananvapauden kohdistuva toimenpide, joka on omiaan kaventamaan kansalaisten ja median tiedonsaantimahdollisuuksia. Postin antama varoitus johtui pääluottamusmiehen haastattelusta, joka julkaistiin Lapin Kansassa 7.10.2015.

Posti hoitaa lakisääteistä yleispalvelua ja sen tulee JSN:n mielestä sietää itseensä kohdistuvaa julkista arvostelua. Pääluottamusmiehen haastattelussa kerrottiin Postin jakeluongelmien syistä. Neuvoston mielestä haastattelussa ei tullut esiin arkaluonteista tietoa Postin toiminnasta. Haastattelussa kerrottiin asioita, joilla on yleistä yhteiskunnallista merkitystä. Kansalaisten kuuluu saada tietää, miksi posti ei kulje luvattulla tavalla.

AIPCE kokoontui syksyllä Wienissä

Euroopan julkisen sanan neuvostojen yhteistyöverkosto AIPCE (Alliance of Independent Press Councils of Europe) hyväksyi 17. vuosikokouksessaan Wienissä 7.10.2015 itselleen uudet pelisäännöt. Niissä määritellään muun muassa AIPCE:n jäsenyyssuhteet.

Pelisääntöjen laatiminen tuli ajankohtaiseksi, kun AIPCE:n vuosikokoukset olivat paisuneet vaikeasti hallittaviksi Euroopan ulkopuolisten neuvostojen suurten osanottajamäärien vuoksi. Eurooppalaiset kokivat, että AIPCE:n vuosikokouksissa pitää voida keskittyä Euroopan neuvostojen asioihin ja ongelmiin.

Wienin kokous hyväksyi myös luettelon AIPCE:n pysyvistä jäsenistä. Suomen Julkisen sanan neuvosto on osallistunut AIPCE:n työskentelyyn alusta asti ja säilytti paikkansa verkostossa itseoikeutetusti.

Vaikka AIPCE sai pelisäännöt, se ei muuta järjestön luonnetta. AIPCE säilyy Euroopan julkisen sanan neuvostojen yhteistyöverkostona ilman toimistoa, henkilöstöä ja muodollista asemaa. Pohjoismaat, Hollanti, Belgia ja Britannia ovat pitäneet tärkeänä AIPCE:n ja sen jäsenneuvostojen itsenäisyyttä.

AIPCE:n tärkein päätöksentekuelin on vuosittain pidettävä yleiskokous, joka tekee äänestettäessä päätöksensä kahden kolmasosan enemmistöllä. Kullakin jäsenneuvostolla on yksi ääni. Vuosikokousten välillä AIPCE:n toimintaa johtaa koordinaatiokomitea.

JSN:oa Wienin kokouksessa edustivat puheenjohtaja Risto Uimonen ja valmisteleva sihteeri Nenne Hallman.

Pohjoismaiden edustajat Wienissä: Hanne Schmidt (Tanska), Nenne Hallman, Sanne Godhaarb Olesen (Tanska), Hege Iren Frantzen (Norja), Kjersti Løken Stavrum (Norja), Martin Lavesen (Tanska) Ola Sigvardsson (Ruotsi) ja Risto Uimonen.

Mediailta Lappeenrannassa elokuussa

Julkisen sanan neuvosto piti keskiviikkona 19.8. kokouksen Lappeenrannassa ja tapasi kokouksen jälkeen paikallismedian päätoimittajia. Neuvoston Mediaillassa Lappeenrannan Kasinolla keskusteltiin siitä, millä perusteella päätoimittaja saa rajoittaa yleisön sananvapautta. Noin sadan hengen yleisö kävi asiasta vilkkaan keskustelun.

Omaa näkemystään kysymykseen toivat Karjala-lehden päätoimittaja **Päivi Parjanen**, Ylen Kaakkois-Suomen toimituksen päällikkö **Sari Lehtinen**, ja Etelä-Saimaan päätoimittaja **Pekka Lakka**. Neuvoston jäsen **Heikki Kuutti** johdatti yleisön sananvapauden käytön sääntöihin. Paneelikeskusteluun osallistuivat heidän lisäks **Risto Uimonen**, Mosaiikki ry:tä edustanut **Svetlana Ranta** sekä Taipalsaaren valtuuston puheenjohtaja **Iikko B. Voipio**.

JSN:n mediaillaan Lappeenrannassa juonsi pääsihteeri Ilkka Vanttinen ja avaussanat lausui JSN:n hallituksen puheenjohtaja Riitta Pihlajamäki. Kuvan otti Nenne Hallman.

Risto Uimosen läksiäiset

Puheenjohtaja Risto Uimonen hyvästeliin neuvoston viimeisessä kokouksessa 16.12.2015. Kokouksen keskeyttivät Cantores Minores -kuoron Tiernapojat. Neuvosto siirtyi heidän esityksensä jälkeen illalliselle ravintola Wellamoon.

Julkisen sanan neuvoston kannatusyhdistyksen kertomus vuoden 2015 toiminnasta

Historiallinen päätös: päätoiminen puheenjohtaja

Julkisen sanan neuvoston kannatusyhdistyksen vuosi oli työntäyteinen ja ainakin yhdellä tapaa historiallinen. Yhdistys päätti, että Julkisen sanan neuvoston osa-aikaisen puheenjohtajan toimi muutetaan päätoimiseksi ja kokoaikaiseksi vuoden 2016 alusta alkaen. Puheenjohtajuus oli alun perin eli vuodesta 1969 alkaen luottamustoimi, jota valitut puheenjohtajat hoitivat oman työnsä ohella. Yksitoista puheenjohtajaa ehti hoitaa luottamustehtävää, ennen kuin Pekka Hyvärinen palkattiin osa-aikaiseksi puheenjohtajaksi 2008.

Hyvärisen jälkeen Risto Uimonen jatkoi osa-aikaisena puheenjohtajana hieman lisätyllä työajalla eli noin puolipäiväisenä. Kuuden vuoden pestinsä loppuvuosina Uimosen voimakkaana visiona oli puheenjohtajan tehtävän muuttaminen päätoimiseksi. Mediamurroksen ja taloudellisesti vaikeiden aikojen keskellä kannatusyhdistys päättyi samalle kannalle. Neuvoston johtamisen lisäksi puheenjohtajalle kuuluvat vuoden 2016 alusta pääsihteeriltä siirtyvät talous ja hallinto. Puheenjohtaja on myös kannatusyhdistyksen sihteeri.

Kannatusyhdistys muutti perussopimustaan ja päätti, että puheenjohtaja valitaan neljäksi vuodeksi kerrallaan ja korkeintaan kahdeksi nelivuotiskaudeksi. Aiemmin puheenjohtajan kausi oli korkeintaan kaksi kolmivuotiskautta.

Puheenjohtajaksi Elina Grundström

Yhdistyksen ylimääräinen kokous valitsi uudeksi puheenjohtajaksi valtiotieteiden maisteri **Elina Grundströmin**, 52. Hän on neuvoston 14. puheenjohtaja. Grundströmin kausi alkaa vuoden 2016 alussa. Hän on toiminut muun muassa Vihreän Langan ja Ylioppilaslehden päätoimittajana sekä Tampereen yliopiston journalistiikan vierailijaprofessorina. Grundström on julkaissut useita tietokirjoja ja hänet tunnetaan kanta-aottavana kolumnistina, yhtenä erityisalanaan sananvapausasiat. Media-alaa Grundström on seurannut myös Markkinointi & Mainonta -lehdessä.

Puheenjohtajan valinta tehtiin ensimmäistä kertaa JSN:n historiassa avoimella haulla. Hakemuksia tuli 18. Valintaa valmistelleen lautakunnan puheenjohtajan **Arto Niemisen** mukaan hakijajoukko oli kovatasoinen ja tasainen. Valintalautakuntaan kuuluivat Niemisen lisäksi **Jukka Holmberg** Sanomalehtien Liitosta, **Mikko Hoikka** Aikakausmediasta ja **Atte Jääskeläinen** Yleisradiosta.

JSN:n toimisto muutti kosteusvaurion vuoksi

Neuvoston toimisto muutti huhtikuussa Vironkatu 3:sta Eteläranta 10:een. Täsäkin tehtiin historiaa, sillä toimisto oli aina sijainnut Kruununhaassa, Vironkadulla ja Mariankadulla. Muutosta oli käyty alustavia keskusteluja jo vuoden 2014 puolella. Lähtö Vironkadulta tuli ajankohtaiseksi, kun Vironkadun kiinteistössä, Höijerin talossa, sattui vesivahinko. Vuokrasopimus saatiin puretuksi ilman lisäkustannuksia varsin nopealla aikataululla ja uusi vuokratila Eteläranta 10:ssä odotti tyhjillään. Uusi vuokranantaja on Elinkeinoelämän keskusliitto. Toimisto on Teollisuuskeskuksen kahdeksannessa kerroksessa, Viestinnän keskusliiton välittömässä yhteydessä.

Ainoa isohko ongelma muutossa oli neuvoston arkisto, joka sijaitsi toimiston yhteydessä Vironkadulla. Höijerin talon noin 130 neliön sijasta Etelärannan Teollisuuskeskuksessa piti mahtua vajaaseen 45 neliöön. Kansallisarkisto oli kuitenkin valmis ottamaan vastaan neuvoston arkiston varsin nopealla aikataululla. Yli 45 vuoden paperiarkisto piti kuitenkin käydä läpi kokonaisuudessaan, poistaa muovit, niitit ja klemmarit sekä sujauttaa aineisto happovapaan paperin suojiin. Tämä aiheutti toimistolle runsaasti ylimääräistä työtä, vaikka apuvoimaakin käytettiin.

Kansallisarkistoon siirrettiin ensimmäisessä vaiheessa neuvoston päätösarkisto. Kansallisarkisto ottaa aikanaan vastaan myös kannatusyhdistyksen aineiston, joka mahtui toistaiseksi Etelärannan tiloihin.

Yhdistyksen talous ennakoidusti miinuksella

Vuoden 2015 talousarviossa varauduttiin alijäämäväiseen vuoteen. Noin kymmentuhannen euron alijäämävarauksen sijasta alijäämää tuli vajaa kahdeksantuhatta euroa. Tappiosta huolimatta vuoden tulosta voi pitää yllättävän hyvänä, sillä toimiston muuttoon, kalustohankintoihin ja arkistojärjestelyihin ei ollut osattu varautua budjetissa.

Julkisen sanan neuvoston toiminta rahoitettiin jäsenyhteisöjen ja yksittäisten tiedotusvälineiden maksamin vuosimaksuin sekä valtionavulla. Oikeusministeriö myönsi neuvoston toiminnan tukemiseen valtion vuoden 2015 tulo- ja menoarviosta 78 000 euroa, mikä on saman verran kuin edellisvuonna. Valtion avustuksen osuus yhdistyksen kokonaismenoista (328 167 euroa) jäi hieman alle 24 prosenttiin. Tämä on vähemmän kuin edellisvuosina eli avustuksen suhteellinen osuus on melko lailla tasaisesti pienentynyt.

Jäsenyhteisöt maksoivat talousarvioon merkittyjä vuosimaksuja 238 909 euroa (241 498 euroa vuonna 2014). Vuoden 2015 tilinpäätös jäi noin 7 900 euroa alijäämäiseksi. Talousarviossa oli varauduttu 10 000 euron alijäämään, joten neuvosto pysyi tulo- ja menoarvion puitteissa.

Fox irtautui

Fox International Channels Finland Oy ilmoitti sähköpostilla 12.1.2015, että se vetäytyy JSN:n kannatusyhdistyksen jäsenyydestä välittömästi. Perussopimuksen mukaisesti se kuitenkin maksoi vuoden 2015 osuutensa JSN:n budjetista eli neljä prosenttia.

Fox ehti olla yhdistyksen jäsen vajaat viisi vuotta sen ostettua Suomi-TV:n toiminnan vuoden 2012 alussa. Kaupalliset tv-kanavat MTV, Nelonen ja Suomi-TV/Fox ovat kuuluneet suoraan kannatusyhdistykseen sen jälkeen, kun Suomen televisioiden liitto hajosi 2010.

Riitta Pihlajamäestä kannatusyhdistyksen puheenjohtaja

Kannatusyhdistyksen hallituksen puheenjohtajana toimi journalististen standardien ja etiikan päällikkö **Riitta Pihlajamäki** Yleisradiosta. Varapuheenjohtajaksi hallitus valitsi Suomen Journalistiliiton edustajan, toimittaja **Arto Niemisen**. Hallituksen jäsenenä oli liittojohtaja **Jukka Holmberg** Sanomalehtien liitosta. Yhdistyksen sihteerinä toimi pääsihteeri **Ilkka Vänttinen**. Hallituksen kokouksiin osallistui myös JSN:n puheenjohtaja **Risto Uimonen**.

Yhdistyksen tilintarkastajana toimii Tilintarkastusrengas Oy, josta tilejä oli tarkastamassa HTM **Lotta Kauppila**. Toisena varsinaisena tilintarkastajana eli toiminnan tarkastajana toimi talous- ja hallintojohtaja **Helena Visti** Journalistiliitosta ja hänen varahenkilönään jäsenpalvelupäällikkö **Ilona Hannikainen** Sanomalehtien Liitosta.

Yhdistyksen palkkahallinto ja kirjanpito siirtyivät keväällä FaktaCount Oy:stä Toimistopalvelu Piranna Oy:öön. Www-sivujen teknisistä uudistuksista ja ylläpidosta vastasi Loyalistic Oy. Sivujen hallinnoinnista ja sisältömuutoksista vastasivat valmisteleva sihteeri ja hallintosihteerit.

Kannatusyhdistyksen jäsenet

Aikakauslehtien Liitto

Sanomalehtien Liitto

Paikallislehtien Liitto

Suomen Journalistiliitto

Radio- ja televisiotoimittajien liitto

Radiomedia

Yleisradio Oy

MTV Sisällöt Oy

Nelonen Media Oy

Kultti ry.

FOX International Channels Finland Oy

Palkansaajalehdet PALE ry.

JÄSENJÄRJESTÖJEN EDUSTAJAT YHDISTYKSESSÄ 2015

		VARALLA:
AL	liittojohtaja Mikko Hoikka	Saara Itävuori
SL	liittojohtaja Jukka Holmberg	
RTTL	toimittaja Raino Hurme	Jari Niemelä
Radiomedia	edunvalvontapäällikkö Jenni Kähkönen	
YLE	journalististen standardien ja etiikan päällikkö Riitta Pihlajamäki	
PL	päätoimittaja Arto Henriksson	Tarja Kojola
SJL	puheenjohtaja Hanne Aho	Juha Rekola
MTV Oy	päätoimittaja Merja Ylä-Anttila	Tomi Einonen
Nelonen Media	johtaja Jani Hartikainen	
FOX	ohjelmajohtaja Mikko Silvennoinen	
Kultti ry.	puheenjohtaja Ilkka Lehdonmäki	Jukka Relander
PALE ry.	Johanna Hellsten	Auli Kivenmaa

MUUT PERUSSOPIMUKSEEN SITOUTUNEET

Kannatusyhdistyksen jäsenliittoihin kuulumattomat tiedotusvälineet voivat liittyä JSN:n itsesääntelyjärjestelmään ja sitoutua perussopimukseen. Päätöksen yhteisöjen ulkopuolisista tiedotusvälineistä tekee yhdistyksen kokous syyskokouksessa 2014 hyväksytyjen kriteerien perusteella. Vuoden 2015 lopussa JSN:n perussopimukseen olivat sitoutuneet Kirkkonummen Sanomat, Sompio, verkkolehti Uusi Suomi, Kirkko & kaupunki, ESSE, Rauhan Tervehdys, Luoteis-Lappi, Kittilälehti ja Enontekiön Sanomat.

Sitoutuessaan itsesääntelyjärjestelmään lehdet maksavat 250 euron liittymismaksun. Vuosimaksu on 350 euroa.

JSN:n itsesääntelyn piiriin on hyväksytty vuodesta 2011 myös journalismin alan oppilaitoksia, joilla on julkaisutoimintaa. Kouluilta ja oppilaitoksilta ei peritä liittymis- eikä vuosimaksua. Ensimmäisenä liittyi 2012 Turun ammattikorkeakoulun verkkolehti Tutka tutka.pro. Seuraavaksi hyväksyttiin itsesääntelyn piiriin Haaga-Helian verkkolehti Tuima www.tuima.fi ja verkkoaikakauslehti H2 issuu.com/h2-lehti. Vuonna 2013 kannatusyhdistys hyväksyi Tampereen yliopiston toimittajakoulutuksen lehdet, radion ja television JSN:n itsesääntelyn piiriin: viikkolehti Utain ja sen verkkolehti utain.uta.fi, Radio Moreeni moreeni.uta.fi, kuvajournalismin opetuksen aikakauslehti Katse, sen verkkolehti katse.uta.fi ja Yliopisto-TV yliopistotv.uta.fi.

Tiedotusvälineet voivat osallistua Julkisen sanan neuvoston itsesääntelyjärjestelmään kolmella eri tavalla: 1) Väline kuuluu alan liittoon, joka on kannatusyhdistyksen jäsen, ja sitä kautta se sitoutuu noudattamaan neuvoston toimintaperiaatteita, 2) Väline on suoraan kannatusyhdistyksen jäsen tai 3) liittojen ulkopuolisena väline sitoutuu noudattamaan hyvää journalistista tapaa ja neuvoston toimintaperiaatteita olematta kannatusyhdistyksen jäsen.

JSN:N TOIMISTON HENKILÖKUNTA 2015

Puheenjohtaja Risto Uimonen

Pääsihteeri Ilkka Vääntinen

Valmisteleva sihteeri Nenne Hallman

Hallintosihteeri Krista Turunen – 31.8.2015

Hallintosihteeri ma. Teemu Nordfors, 1.9.2015–